

ПРО ЩО СВДЧАТЬ ОБРАЗИ В ТЕКСТІ ОСОБИ, ЯКА ПРОГОЛОСИЛА «СМЕРТЬ АВТОРА»

(Із досвіду комунікативно-когнітивного аналізу авторських якостей оригінального твору М. Фуко «*Vivre avec la philosophie*»)

Проаналізовано твір філософа і психолога М. Фуко стосовно авторських якостей особи, яка його створила. Отримані висновки дозволяють остаточно вирішити, як ставитися до його сумно відомої заяви про «смерть автора». Стаття є однією із ланок у ланцюгу послідовних публікацій з указаної тематики.

Ключові слова: *образна насиченість, особа творця тексту, індивідуальні сценарії, формальний «дискурсивний» оповідач, накопичення негативного сенсу, мовні надмірності як наслідок повторів, прорив особистих рис у текст.*

Проанализировано произведение философа и психолога М. Фуко. относительно авторских качеств личности, создавшей его. Полученные выводы позволяют окончательно решить, как относиться к его печально известному заявлению о «смерти автора». Статья является одной из нескольких в цепи последовательных публикаций на затронутую тему.

Ключевые слова: *образная насыщенность, личность творца текста, индивидуальные сценарии, формальный «дискурсивный» повествователь, нагнетание негативного смысла, языковые излишества вследствие повторов, прорыв личностных черт в текст.*

The original text by M. Foucault is analyzed as to the writer's semantic presence. The experience will make clear how much his statement about «the death of the author» should be considered. The article is one of those in sequel of several on the topic.

Key words: *imagery, persona, individual scenarios, formal «discourse» narrator, condensed negative sense, language redundancy through reiterations, gash of personal traits into the text .*

До цього часу ми накопичували досвід вивчення англomовних авторських текстів за їх когнітивно-семантичними вимірами, як-то: авторський голос, погляд, тон, динаміка тощо [23; 29 та ін.]. Однак у філологічних роботах час від часу спливають згадки про ставлення до авторства тексту, яке загрозово тяжіє не стільки над нашими науковими зусиллями, скільки над вічною гуманістичною цінністю поставати творцем думок у письмовому документі, тобто бути автором тексту.

Автором, до якого ми будемо звертатися, є франкомовна особа. Він проголосив свої погляди в публікаціях рідною мовою, і зробив це дуже гучно. Отже, нам не залишається нічого іншого, як прямо поглянути в текст [19] того, хто нищівно підняв руку над автором

письмових творів. Оскільки згадана особа широко відома як філософ М. Фуко, а наш аналіз його тексту великою мірою включає і аналіз поведінки і поглядів самого автора як особистості, то, здається, цей аспект нашого пошуку може бути цікавим для науковців щодо вивчення історичних філософських особистостей.

Ми проаналізували оригінальний текст М. Фуко, написаний його рідною мовою, щоб знати, яким автором був він сам, і вже тоді з'ясувати для себе, як ставитися до його заяв про «зникнення автора з тексту». Наші пошуки можуть здаватися дещо подібними до пошуків В. Менжуліна, опублікованих у роботі «Структуралізм, «смерть автора» і біографізм [2, с. 12-19], яка обговорює біографічний метод у філософії, зокрема його валідність стосовно оцінки спадщини М. Фуко. У зв'язку з цим, ми б хотіли зауважити, що хоча деякі відомості у згаданій статті дійсно співпадають із результатами нашого пошуку, оскільки прожите життя особистості в центрі нашої спільної уваги вимірюється об'єктивними і визнаними фактами, ми не використовуємо філософський біографічний метод дослідження, а залишаємося в рамках когнітивно-комунікативного аналізу тексту. Звісно, натрапивши на певні авторські якості в ході такого аналізу, ми цікавимось, наскільки їх джерело пов'язане з особистістю творця відповідного документу.

Для загальних відомостей можемо нагадати, що:

М. Фуко народився 1926 року у родині французького хірурга [16, с. 98]; незважаючи на, здавалося б, благополучне життя та успіхи в престижному навчальному закладі, молода людина в двадцятирічному віці не змогла знайти гармонії в собі і декілька разів робила спроби самогубства.

У 1950 р., коли світові вже були відомі всі життєві цінності, які обіцяла впровадити в життя комуністична партія, М. Фуко стає комуністом. Захоплення протривало до 1952 р. два роки. Отримавши освіту в галузі філософії та психології, працює за фахом у медичному закладі.

Був прихильним до нетрадиційних стосунків із чоловіком-композитором. Захоплення протривало декілька років та мало продовження в іншому знайомстві. Стає університетським асистентом психології, асистентом із філософії, продовжує вивчення психології в напрямі станів безумства. В наукових публікаціях з цієї теми дотримується марксистських позицій та феноменології¹ [7, с. 370-371; 15, с. 222-223].

---

¹ **Phenomenology** is a 20th-century philosophical movement, the primary objective of which is the direct investigation and description of phenomena as consciously experienced, without theories about their causal explanation and as free as possible from unexamined preconceptions and presuppositions. Phenomenology was expected to shed new light on philosophical problems old and new, to reclaim for philosophy parts of man's quotidian world that have been abandoned by science as too private and too subjective, and, finally, to give access to layers of man's experience unrobed in everyday living, thus providing deeper foundations for both science and life[12]. In contrast to a Rationalism that stresses conceptual reasoning at the expense of experience, Phenomenology insists on the intuitive foundation and verification of concepts and especially of all a priori claims; in this sense it is a philosophy from «below,» not from «above» [27].

М. Фуко обіймає ряд офіційних посад, працюючи за кордоном як представник французької культури (Швеція, Польща, Германія, Туніс, США, Канада, Бразилія, Японія). Він визнавав, що змінюючи місця, він виходив з-під централізованого керівництва за межі французької культури та намагався залишатися анонімним у своїх життєвих уподобаннях.

Захистивши докторську дисертацію, розпочинає серію радіопередач за темою «Історія божевілля». Дослідження носило риси теорії І. Павлова. Працював формально в редакції журналу «Critique» протягом 14 років.

Після 1963 р. М. Фуко поринув у дослідження сучасної французької літератури та розглядав роботи деяких окремих авторів. Він публікував у статтях свої враження. Цей період називають «діагностичним» щодо «присутності мови в сучасній думці»¹.

Унаслідок такого пошуку з'явилися «Слова та речі /Les Mots et les Choses», le livre qui constante «la mort de l'homme» - видання, яке констатувало про те, що в літературі «людина померла». Книжка була розкуплена за півтора місяці та породила широке обговорення структуралізму.

Із таким життєвим багажем М. Фуко наближався до моменту теоретичного «відкидання автора» з тексту та прямував до створення документа, що став об'єктом нашого пильного вивчення.

Про М. Фуко знають за англомовною та франкомовною літературою, і як автор дуже специфічних творів він відкрився для нас лише після того, як ми дослідили його оригінальний текст за всіма мірками, опрацьованими нами в роботах інших авторів, зокрема тих, що сповідували гуманістичні цінності та мали світову репутацію. Так, ми працювали перш за все з офіційно виданим текстом, а не історією життя людини, що його написала. Очевидно, що не життєві події французького філософа та психолога продиктували висновки про його авторство в оригінальному тексті, а навпаки, дивна мовна картина, яка проявилася, та бентежлива постать творця, яка проглядала в вибраному матеріалі, викликали багато питань та міркувань.

Нарешті, звернемося до нашого власного аналізу, який ми досить довго практикували щодо текстів англомовних авторів і який виявився плідним у простеженні гуманістичних смислів в їх роботах. Ми вважаємо, що при вивченні текстів головним чином треба зосередитися на тих аспектах, які виходять далеко за межі філософської біографічної розвідки, і є значно ширшими за біографічні текстові стратегії в філології. Останні, як це відомо, в області дослідження письмових матеріалів характеризуються як:

«Biographical criticism looks for a text's significance in terms of its author, either by comparing events and attitudes in the text with those in the author's life, or by comparing textual features with author's other works

---

¹ «<...> l'occasion d'un de ces «diagnostics» – la présence du langage dans la pensée contemporaine en exclut la présence de l'homme – dont Foucault, après Nietzsche, fera la tâche du philosophe» [16, c. 36].

/ (переклад наш – Т.М.) За допомогою аналітичного біографічного методу важливі елементи тексту пов'язуються із відомостями про його автора, що звичайно здійснюється або шляхом зіставлення подій та підходів у тексті з відповідними подіями в житті автора, або при порівнянні рис тексту із тими, які можна знайти в інших його текстах» [11, с. 100].

Міркуючи про застосований нами когнітивно-комунікативний метод дослідження автентичного тексту, ми б сказали, що він дещо наближається до стратегій «відтворення того, що має бути дорозумленим». Такий нелаконічний переклад назви будемо вважати необхідністю. В такий спосіб якнайближче передається англійська оригінальна назва «*deconstruction*», яка при буквальному перекладі може викликати сторонні асоціації. Отже, відмічена стратегія вивчення англомовними вченими протиставляється формалізму та структуралізму. Щодо останнього, до речі, сам М. Фуко був великим прихильником структурізму. В повному вигляді згаданий метод дослідження характеризується як

«Deconstruction looks at the relation of a text's ideas to the way the ideas are expressed. Unlike formalists, though, deconstructionists find meaning in the ways the text breaks down: for instance, in the ways the rhetoric contradicts the ostensible message

/ (переклад наш – Т.М.) Відтворення текстових смислів переслідує мету знайти співвідношення між втіленими в тексті думками із способом, яким ці думки висловлено. На противагу формалістам, філологи, що займаються відтворенням смислів твору, досліджують на які елементи розпадається текст: зокрема, коли риторичні засоби вступають у суперечність з потоком смислу, який проглядає із твору» [11, с. 100].

Стисло зазначимо, які інші наші попередні роботи доповнюють представлене дослідження. В статті «*Когнітивні засади дослідження комунікативної перспективи англомовних авторських текстів*» [5] вперше визначено, що в тексті М. Фуко приховується певний особистісний розлад, бо через загальний смисл твору неможливо прослідкувати натуральну динаміку людських потреб [20, 21 та ін.]. І, навпаки, вона дуже явно простежується в декількох роботах інших авторів визнаної гуманістичної репутації. Збіг із декількома послідовними ділянками динаміки людських потреб може служити показником тексту як дійсної комунікативної події. В такому разі текст М. Фуко представляє сумнівний випадок комунікативного явища. Ще одна опублікована робота «*Незвичайні мовні явища в тексті особи, яка проголосила «смерть автора»*» [4] знайомить із дивними мовними характеристиками тексту М. Фуко, які змушували замислитися, навіщо автору необхідно деформувати натуральні властивості тексту і зустрічати читача хвилею негативу та інформативною порожниною. Теперішня публікація є третьою, і в ній

ми маємо провести аналіз образної насиченості твору М. Фуко. За законами якісно створеного тексту в його змісті має залишити свій відбиток особистість самого Фуко.

Дослідивши текстову тканину оригінального твору М. Фуко, ми відчули потребу прояснити ряд питань:

- по-перше, яку роль у тексті французькою мовою зіграли 306 слів повторів лише серед найбільш семантично вагомих лінгвістичних форм, якими постають дієслова та іменники (див. *Ілюстрацію 1*);

- по-друге, з якою метою М. Фуко накопичував негативний сенс в 81 випадках (див. *Ілюстрацію 2 та 3*)? На ці питання можна отримати відповіді лише після ретельного подальшого смислового аналізу обраного тексту.

Отже, нам здається, що в цьому разі плідною виявиться методика опрацювання текстового змісту, яка полягає у **встановленні образної насиченості тексту**. Тут ми маємо пояснити, що не виконуємо літературознавчий пошук, а розглядаємо, як текстові лінгво-комунікативні смисли розподіляються між героями твору.

Буде поспішним очікувати на отримання відповіді на визначені питання відразу, бо назване вивчення текстової семантики є підготовчою стадією для подальшої аналітичної роботи. Результати, на які ми сподіваємося, будуть враховані разом із іншими даними і мають скласти загальну картину, з якої побачимо, яким автором був сам М. Фуко в той час, коли і усно, і письмово проголошував «смерть автора», тобто претендував на скасування смислів, які складають текстове втілення особи творця письмового документа в своєму тексті.

Тепер ми звернемося до людських персонажів у М. Фуко, яких у творі «*Vivre avec la philosophie*» чотири:

1. **Платон**, 2. **Дені з Сіракуз**¹, 3. **Сократ** та 4. Імпліцитний узагальнений філософ, з думками якого погоджується сам Фуко; тим самим ми можемо умовно вважати його **Філософом-Фуко**.

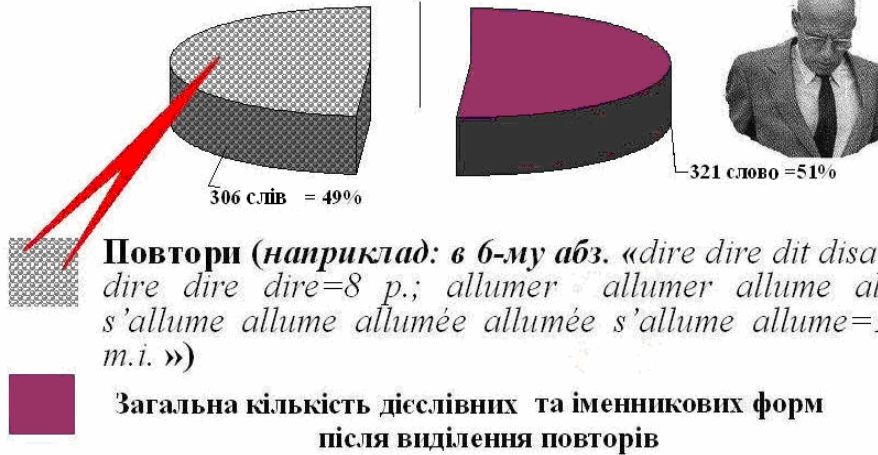
Образ **Філософа-ідеалу** незримо присутній в тексті і нагадує самого М. Фуко, але у викладі матеріалу він не є монолітним; цей образ доповнений додатково виведеним у творі образом людини, що створює текст, тобто образом оповідача. Часом, ці два прояви збігаються в одну постать **Оповідача-філософа-Фуко**, проте є моменти, коли такий персонаж проявляє риси однієї з постатей, що буде спеціально показано нами пізніше. Про нього ми згадали першим, бо цей образ є найпомітнішим з усіх персонажів.

---

¹ *Дені із Сіракуз* – таке ім'я ми пропонуємо за співзвучністю з французькою; ми тут не прагнемо знайти найбільш коректний варіант, оскільки наші клопоти навколо якостей тексту М. Фуко інші, ніж виявляти розбіжності в філософських роботах. Проте є античні речі, які ми в більшій мірі готові приймати із робіт М.Т. Цицерона, ніж М. Фуко. Щодо *Дені із Сіракуз*, то таке ім'я не зазначене, принаймні в тих довідкових джерелах та текстах, якими ми користувалися [1; 6; 8; 9; 10]. Однак найбільш схожими видаються сиракузькі Деонісій I або II [6, с. 526], Дионісій Старший - сиракузький тиран, або Діон Сиракузький, визволитель Сиракуз від тиранії Дионісіїв [9, с. 457].

Michel Foucault «*Vivre avec la philosophie*»

Загальна кількість дієслівних та іменникових форм – 627 слів – 100 %

У тексті французького філософа та психолога М. Фуко простежується небувала кількість повторів лексичних одиниць, особливо серед найбільш семантично значущих слів.

Ілюстрація 1

Платон у Фуко вимальовується авторитетом, який опинився в начебто загрозливій для нього ситуації: його сила, вплив, положення серед спільноти, шанування кожного його слова послідовниками в науці, і навіть найдорожче - його вчення, думки, ті методи, якими він навчав та виховував вчених із своїх учнів – усе під загрозою бути втраченим. Причина у тому, що один із його слухачів не виконав найголовнішої умови науки Платона – ніколи нічого не записувати, а лише сприймати на слух та зам'ятовувати. Як наслідок, Платон у творі під іменем одного із учнів пізнає своє вчення.

Вчитель, не за думкою Фуко, а з посилання на древні письмена, дуже коректно і розумно, не гніваючись, розмовляє з порушником і не докоряє як власник думок викрадачеві, а лише попереджає як носій мудрості, стурбований якістю своєї науки і тим моментом, коли вчення в написаному вигляді потрапить до інших, хто всіх істин не промовляв разом із учителем, не вислуховував пояснень та поправок, не показував на практиці, як він втілює свої знання в вирішенні заданих проблем, при цьому проявляючи очікувані якості вченого. Платон вважав, якщо людина не пройшла всіма довгими стежками його викладання, то здатна не на більше, ніж бути стороннім користувачем окремих наукових формулювань. Така особа, начитавшись текстів, піддається спокусі швидко виглядати мудрецем, без смислу прикладати написане, і таке не працюватиме, на думку Платона, бо слова не передають дещо дуже важливе, що має жити в душі людини, яка бажає практикувати мудрість вчителя.

Платон, не-за-Фуко, а з тексту посилання (див. зноску 1 на с. 52), яке М. Фуко пропонує з французького перекладу древніх текстів, виглядає риторично коректним і людським. Проте та частина тексту, яка припадає на **Оповідача-філософа-Фуко**, не передає співчуття і порозуміння проблеми Платона. Десь між рядків витає незгода та роздратованість французького творця тексту нашого аналізу. Здається, самому Фуко оригінальна та складна платонова наука не до вподоби.

Фуко-автор тексту не береться прямо звинувачувати Платона, а спершу відступає в абстрактні міркування про езотеризм, тобто про небажання Платона допускати чужаків в свою групу.

Французьке слово *l'ésotérisme* пояснюється як «щось, чим користується вузьке коло людей, які володіють певними особливими знаннями або мають спеціальний інтерес / *enjoyed by a few people with special knowledge or interest*» [24, с. 517; 28, с. 353].

Воно стосується тієї ситуації, яку передають такі рядки:

«/ Il y a un certain savoir qu'il ne faut pas divulguer. Et à divulguer ce savoir, on s'expose à un certain nombre de dangers. Aucun ouvrage dit de Platon ne peut être et ne doit être considéré comme de Platon

/ (переклад наш – Т.М.) Існують деякі знання, які не треба поширювати. А коли ці знання стають загальним надбанням, виникає певна загроза. Ніяка робота, про яку кажуть, що вона належить Платону, не може і не повинна вважатися створеною Платоном» [19, с. 61].

Негативне ставлення Фуко до Платона знаходить продовження в його віддаленому припущенні про начебто побоювання філософа втратити достаток в житті, повагу в суспільстві, а також можливість у своїй величності нехтувати іншими. Словами твору це звучить як: «<...> *porojnij gonor, samovdovolenja ta prezirstvo do inix / <...> vanité, suffisance et mépris pour les autres*» [19, с. 61]. Отже, тепер Платон стає неприховано не до смаку М. Фуко. Те, що і як сповідував Платон – не поєднується з думками французького філософа та психолога за освітою.

Дені із Сіракуз, а за змістом аналізованого тексту він третій персонаж, всупереч попередній домовленості зі своїм науковим напутником, не вести ніяких записів оскардився «викраданням» його думок. Проте, ця особа не отримує зневажливого до себе ставлення із боку М. Фуко. - автор добре розуміє швидкого та впевненого у собі давньогрецького хлопця, який поспішав у своїй книжці проголосити особисту філософську значимість, записавши ті уроки, які, неспішно промовляючи, усно викладав Платон. Той конфуз, що молодий писар поставив під змістом своє ім'я М. Фуко не бентежить.

М. Фуко пише, і це дуже вже нагадує марксизм, що **Дені із Сіракуз** не просто вкрав думки - він звинуватив свого вчителя перед усім світом: Платон не хотів для людей писати, лише розмовляв і розраховував, що учні повсякчас носитимуть у думках його науку, а Дені – все написав і виклав неначе для інших. Для Фуко учень виглядає, без сумніву, симпатичним, всупереч тому, що цей слухач Платона зовсім не піклувався благородно про знання інших, а тішив своє марнославство. Але якщо уважно читати цитату з древнього тексту, то Дені, не-за-Фуко, а з тексту посилання (*див. зноски¹ про ту роботу, яку цитував М. Фуко*) виглядає дурнем, якому декілька разів вчитель доброзичливо пояснював помилку, а він того не втямив. Однак, сподобавшись творцю сучасного документу виключно своєю амбіційністю, Дені надалі стає для нього нецікавим.

Сократ безпосередньо в тексті Фуко не постає, він лише пригадується в цитованих словах Платона, які звернені до його горучня плагіатора Дені. Згадка про Сократа пов'язується із небажанням Платона писати¹, начебто:

«Il n'a pas d'ouvrage de Platon et il n'y en aura pas. Ce qu'à présent l'on désigne sous ce nom est de Socrate au temps de sa belle jeunesse /

---

¹ Platon à Denys: «<...> je n'ai moi-même écrit sur ces questions. Il n'a pas d'ouvrage de Platon et il n'y en aura pas. Ce qu'à présent l'on désigne sous ce nom est de Socrate au temps de sa belle jeunesse. Adieu et obéis-moi. Aussitôt que tu auras lu et relu cette lettre, brûle-la» (М.Фуко посилається на роботу : Platon, Lettre II, 314 b-c, in Œuvres complètes, tome XIII-I, Lettres, Paris, éd. Les Belles Lettres, 1977, trad. J.Souilhé, p. 10-11) [19, с. 60].

(переклад наш – Т.М.) Нічого не може бути віднесеним до письмен Платона, оскільки все, що тепер приписується Платону, написав Сократ в дні своєї молодості»¹.

Як ми вже помітили, повертаючись ще раз до **Оповідача-філософа-Фуко**, цей образ неоднорідний; він навмисно не вимальовується, а ненав'язливо присутній у творі у вигляді певної узагальненої думки. Із цією уявною присутністю справа не проста. Майже в половині тексту він займає своєю розпливчатою заумною присутністю центральну позицію, витісняючи всіх древніх персонажів, які у порівнянні часто виглядали більш конкретними. Якщо непевним перебуванням в тексті **Оповідача - Фуко** зовсім знехтувати, то в цьому французькому творі полилися б безособові абстрактні словеса. Оповідач із помітними в самому тексті формулами звертання регулярно згадував про читача, що виглядало як класична виучка про правильну побудову тексту.

Ми накопичили дані про сплески активності такої текстотворчої / (дискурсивної) присутності. На певних ділянках тексту фрази звернення виглядали автоматичними вставками; пригадується характеристика М. Фуко як структураліста, для якого текст будується з певних конструктивних елементів, про які цей автор був добре обізнаний. Так звані будівельні заготовки для тексту заповнюються рідною мовою М. Фуко, якою він цілковито грамотно користувався. Проте за гладкою зовнішністю його тексту відчувалися одночасно і удаваність, і розлад.

Щодо **Філософа-ідеалу**, то стає помітним його відмежування від вчення Платона та втрата інтересу до Дені. Такий філософ-ідеал спершу поставав з тексту як особа, ображена думкою Платона, що філософію писати не можна, що за книжками її не вивчити, а треба дуже довго ходити за вчителем, розмовляти з ним та знати все напам'ять, перед людьми філософом не виставлятися, а листи, отримані від Платона, спалювати. Сповнений неприязні, сучасний філософ М. Фуко навіть слова знайшов проти великого Платона – езотерист та піфагорієць, гонористий, марнослашний, користололюбний («*l'ésotérisme... l'influence pythagoricienne... vanité, suffisance et mépris pour les autres*» [19]).

---

¹ Маємо пояснити, що інформація М. Фуко не збігається з тією, яку подають інші джерела, принаймні ті, які ми вважаємо авторитетними. З них ми знаємо, що саме Сократ не залишив письмових робіт [6, с. 435], а у Платона вони були. («*Цицерон знав «Апологію», діалоги «Федон» і «Федр». Він був першим латинським перекладачем діалогу «Тімей»* [1, с. 14-15].) Крім того, дивно якось, щоб Сократ (як це зазначено у М. Фуко), який відмічається як вчитель Платона [6, с. 435], лише в роки своєї першої молодості записував роздуми, в той же час, як часто зазначається, він свідомо зовсім не писав [6, с. 535]. Такі розбіжності додають сумнівів щодо достовірності особи Дені із Сіракуз... Проте шукати іншу інформацію або доводити, хто є ким, ми не брали собі за мету, тому працюємо з офіційно опублікованим текстом М. Фуко. В моменти найскладніших смислових розбіжностей у тексті нам спадає на думку такий факт: за свідченням французьких колег М. Фуко та дослідників його спадщини, начебто мали місце публічні заяви М.Фуко стосовно інших текстів про те, що **він їх навмисно випускав у життя, щоб подивитися, хто що скаже**, - це було свого роду провокацією [16, с. 37].

Далі наступає певний переломний момент, і **Філософ-ідеал** починає висловлювати претензію на своє бачення теорії пізнання, яка не співпадає з тією, що практикував Платон. В слова М. Фуко не вірять – вони як формули, їх смисл обмежений (а хіба не про те саме у Платона, якому потрібно було обговорювати вислови і думки науковою спільнотою, щоб було видно процес мислення?). Якщо філософію не можна описати, то її, зрозумівши, можна прожити, вважає М. Фуко. Як себе проявляє цей філософ-ідеал, щоб пояснити теорію пізнання філософії, яку проживають? Щоб слова не зачувати, та щоб формули стали живим знанням, їх треба відчутти (а хіба не про те саме у Платона?).

Виходить, що не все було так, як у Платона: за його вченням, треба було бути разом, ходити разом, розмовляти разом, спільно дивитися на ті самі речі, прилюдно виправляти допущені помилки, досягати розуміння і єдності думки та бачити інших, хто твоє розуміння розділяє та мислить так само. Для **Філософа-ідеалу** М. Фуко бути разом з іншими, тим більш, позаду, в якості послідовника Платона, що прагне ідеалу, було нестерпним.

Так у чому ж теорія пізнання **Філософа-ідеалу** М. Фуко, який самотужки здатний досягнути філософію та її практикувати? Він замість пояснення малює дві картинки, розраховані на глибоке враження. Перша - це спокуслива гра з грецьким словом, яке сам М. Фуко перекладає французькою на манер російських слів «дипломатические сношения» та «интимные сношения» («*c'est l'être avec, c'est la réunion, c'est la conjonction*» [19, с. 61]). Так, у автора виникає нагода насолодитися прихованим каламбуром, до якого він нібито не має ніякого відношення: неначе то слово таке, і належить воно грекам, це вони про те казали. М. Фуко слово швидко не набридло, як його персонаж Дені; він грається із смислом і авторитетним грецьким написанням протягом цілого абзацу. При цьому він особливо повільно і ретельно попереджає (тим самим знову і знову звертаючи увагу читача на цей словесний каламбур), що ніяк не бажає сказати, що філософ робить із філософією те, що, скажімо, дехто робить із повіями. Але таке лукавство продовжується, знаходяться інші слова, з подібними значеннями: треба із філософією «*сожительствовать*» (рос.), ніби це теж саме, що «*жить вместе*», адже філософу належить жити у своєму житті із філософією.

(У французькому оригіналі це висловлено таким чином: «<...>...*et je ne crois pas qu'il faille surinterpréter en disant qu'il y a là comme un rapport de conjonction sexuelle de celui qui philosophe avec la philosophie, mais que celui qui doit se soumettre à l'épreuve de la philosophie doit «vivre avec», doit «cohabiter» avec elle, avec là aussi vous savez bien les sens possibles du mot cohabiter*» [19, с. 61]).

Можливо, грецьке слово з твору М. Фуко в давнину та в сучасному вжитку дійсно мало якісь перехресні, невинні, далекі чи

близькі смисли, але людина, яка створює текст, тобто сам автор, особисто відповідає за картини, які його текст змальовує. Французький філософ та психолог за освітою цей абзац створював з особливим задоволенням; навіть його тенденція до чистих повторювань¹ почала порушуватися. Небувала справа: М. Фуко став користуватися синонімами, які дуже ретельно підібрано. Ще одна неабияка текстова подія: його механічний дискурсивний оповідач серед картин «відносин» із філософією, раптом прокинувся від нечулості і прямо зацікавлено запитав читача :

«<...> *que va se produire quoi ?* / (переклад наш – Т.М.) Та що воно буде у них після цього? // А на що ж можна чекати?» [19, с. 61].

Така картина, на щастя, не отримала подальшого змалювання.

Тут М. Фуко робить рішучий крок до створення другого розгорнутого, але концептуально примітивного образу заради своєї так званої теорії пізнання. В такому викладі з'являється лише одна особа, **Філософ-Фуко** (*припускаємо, що автор описував себе, бо ми не натрапили на ідею, що він особисто відокремлюється від думок свого героя*). Такий персонаж ніби прагне світла, щоб душа в нього світилася – як лампа, що починає горіти, коли наближається до вогню. Таким чином, для нього існувати разом із філософією означає наближатися до вогню, щоб душа сполохнула як лампа. Лише так, вважає філософ-Фуко, філософія стає реальністю. Далі він переймається проблемою постійного горіння, бо з моменту, як лампа починає горіти, як їй себе підживлювати, міркує філософ-Фуко, – своїм власним маслом? Таким чином, він вирішує, що, коли філософія в душі, вона живиться силами самої душі. Відповідно, вони разом живуть та співіснують: начебто, за Фуко, так живе філософія, і так її засвоювати.

І створений образ світла, і забавляння фантазійними стосунками з філософією виглядають маніпуляцією словами, які нічого не додають до розуміння того, яким чином філософ-ідеал, який ніби володіє значною мудрістю, матеріалізує глибокі думки на практиці. Проте картинки виходять яскраві, а Фуко як людина, яка в свій час працювала із психічно нездоровими людьми і вивчала їх тексти, про що є згадки в франкомовній енциклопедії «*Психоаналіз*» [25; с. 218-227], знав про ефект і сексуальних видінь, і сполохів світла. До того ж, у культурі та літературі картини з образами світла дуже позитивні, а слова «душа спалахує» знайомі з поезії, навіть у Цицерона є про це² тощо.

---

¹ Їх неймовірна кількість, і як наслідок, – словесна надмірність, описана нами в іншій уже згаданій публікації [4]. Про те, яку ще роль таке текстове явище виконує, додатково зазначено в [3], про загальний зміст якої ми лише стисло скажемо пізніше. Тепер же корисно подивитися на *Ілюстрацію 1*.

² «Думки не гинуть, можливо їм тільки не вистачає сяйва, яке випромінював їх автор» [8, с. 63].

На фоні такого уявного світла (*увага! прочитайте послідовний, як в оригінальному тексті, ряд дієслів вголос*) слова починають барабанити повторюваннями і ритмом французької мови, які, якщо залишити лише семантично значущі дієслова, нагадують чи то «психічну атаку», чи то якесь «чародійське закляття»: *«allumer ... allumer ...dire... allume... approche ...allume... s'allume allume.. allumée... nourrir... dire... allumée... nourrie... dire... nourrie ... s'allume... se nourrit ... allume ... se nourrit ...se nourrit... vivre... écrit.. écrit»* Такий виклад змісту дуже нагадує практику навіювання (у самому м'якому варіанті про це знають як *суггестопедію*) чужої волі із боку, скажімо лікаря. Доречно додати, що М. Фуко мав подібні вміння, бо в перші роки після отримання вищої освіти він працював психологом для хворих.

У французькому оригіналі ця інформація висловлена таким чином *«<...> une expérience personnelle liée à son passage, comme psychologue, dans le service du professeur Jean Delay à Sainte-Anne / (переклад наш – Т.М.) <...> деякий особистий досвід, пов'язаний із переходом на посаду психолога під керівництвом професора Жана Делая в лікарні Сен-Анн» [16; 25; особливо 26, с. 33]*.

У *Платона* була проблема з *Дені*, і він як філософ-вчитель із ситуацією впорався, запропонувавши таке рішення: письмовий твір не залишати, а листи від Платона спалити. Тоді його вчення залишається поза загрозою. У М. Фуко як філософа та психолога за освітою теж є проблема з його образом *Філософа - ідеалу*, про те він, на відміну від мудреця, не може її вирішити – рішення відсутнє. Ні живописні полотна «співіснування» філософа з філософією, ні метафора про світло та лампу у філософа нічого не пояснюють. Тут текст стає затягнутим, аналогія штучною, а ефект – нездоровим.

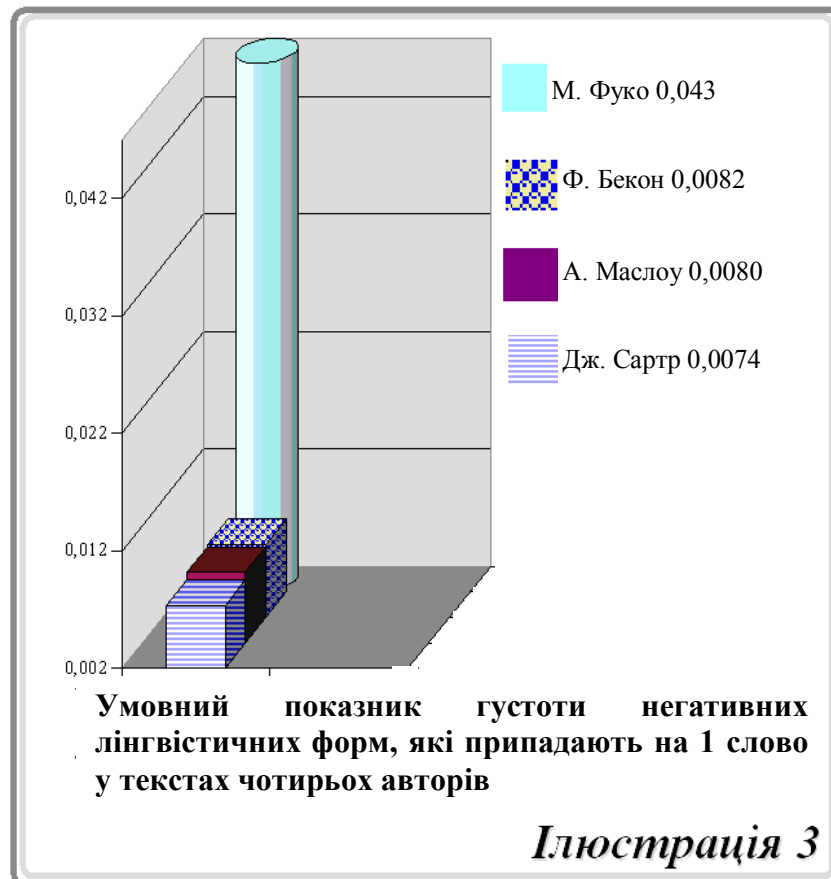
Головне, що в двох своїх словесних картинках М. Фуко не зазначає, що за о с о б а його *Філософ-ідеал*, і чи не належить цей індивідуум до тої ситуації, яку зобразив М.Т. Цицерон:

«Якщо люди настроюють на зло та обман той розум, що безсмертними богами був даний ним для добрих намірів, то краще б боги взагалі його не давали роду людському (виділено нами; переклад наш – Т.М.)» [8, с. 184].

У текстах, написаних рідною мовою, залишається багато авторських рис особистості, яка їх створила [11; 21; 23; 29]. Цивілізація зберегла багато документів, гуманістичні якості яких саме зосереджуються навколо авторської присутності в тексті, яка постає між рядків [зокрема 8; 9; 10]. Тут ми ще раз можемо згадати слова М.Т. Цицерона:

«Адже після смерті людей *їх думки не гинуть, можливо, їм тільки не вистачає сйва, яке випромінював їх автор* (виділено нами; переклад наш – Т.М.)» [8, с. 63].

Творці текстів були носіями моральних цінностей [20; 21], що підтверджує когнітивно-комунікативний аналіз текстової тканини. Проте вивчення твору М. Фуко спростовує цю думку. Нам не було цікаво шукати творців письмового тексту сумнівних якостей, з їх творами працювати морально важко. До документу М. Фуко ми прийшли вимушено, бо ця особа підняла руку проти лінгвістичного, комунікативного та культурного явища «автор тексту».

З його власним текстом повторюється та ситуація, яку ми вже мали досвід спостерігати, зокрема читаючи древнього Салюстія: в таких випадках спрацьовує так звана формула «*написано півсторінки, а щоб наочно показати, наскільки це поганий текст, треба скласти декілька десятків сторінок аналізу*».

Для цілісного враження про нашу когнітивно-лінгвістичну розвідку, яка вже отримала підтвердження того, що в нашому подальшому дослідженні авторських текстів варто відкинути фуколтіанську «смерть автора» як думку, що не має достатньої сили суперечити тим творцям-гуманістам, які своїми творами стверджували протилежне, а саме – загальнолюдську цінність виступати автором тексту. Проте, щоб остаточно закрити для себе порушену фуколтіанську тему, вже існує остання, четверта публікація, яка використовує саме інструментарій аналізу авторських робіт, який

здатний висвітлити гармонійний і людяний зміст, якщо він закладений в письмовий документ. Назва цієї публікації «*Авторські смислові виміри оригінального тексту М. Фуко та його сумнозвісний вирок про «смерть автора»* [3]. Ми узагальнюємо її зміст до тезисних положень.

Отже, вищезазначена робота дає можливість остаточно пересвідчитися в негармонійності оригінального твору «*Vivre avec la philosophie*» М. Фуко. На відміну від авторських параметрів, які в роботах визнаної гуманістичної цінності інших авторів здатні плавно зливатися в загальний струмінь авторського смислу, в тексті М. Фуко вони не узгоджуються, розшаровуються або не отримують достатньої смислової насиченості.

Погляд автора М. Фуко не є врівноваженим і цілісним. Він розпадається на три різні точки зору, які суперечать одна одній.

1) **Щодо першої точки зору**, то тут погляд творця французького тексту на певному етапі співпадає із баченням Платона, бо він переказує його текст, але як тільки М. Фуко відривається від платонового вчення, то бачення французького автора віртуозно, через забавляння проміжними думками, приймає зворотний напрям (назвемо його суперечність 1). Так, простакуватий плагіатор Дені із Сіракуз всупереч очікуваному, по-людськи справедливому, засуджує себе як підступного учня, заслуговує від М. Фуко більше розуміння і симпатії, ніж вимогливий і авторитетний мудрець. Останній, через вдруге використаний віртуозний словесний пасаж (суперечність 2), отримує від М. Фуко майже цинічні докори, яким надається вигляд логічно виведених висновків про те, що ніби Платон сам винуватий, бо писати не хотів.

2) Тепер **розглянемо другу точку зору**. Покинувши і Платона, і Дені, М. Фуко вдивляється в філософію своїми особистими почуттями та асоціаціями. Дивиться цей французький автор на філософію через деякий семантичний згусток, в якому можна з певними зусиллями розпізнати його власний образ філософа. Раптово з такої розпливчатості дуже бадьоро починає прозирати авторський погляд. Чому? Заграли сексуальні струни, і в очах французького філософа завітували картини «сожительства» (рос.) з філософією. Тут авторський погляд надламується, бо на те, що змальовувалося, більше дивитися не можна. Тому автор звужує своє бачення однією особою філософа і пропонує спостереження внутрішнього стану подібного йому одинака, в якому погляд зосереджується на яскравій плямі лампи, світочу, що підтримує вогонь від більшого полум'я; так само палає душа цього мудреця.

3) **У третьому плані авторського погляду** М. Фуко вже пильнує все написане, ніби пригадуючи, що спочатку в його тексті були Платон та Дені, які більш або менш скоро стали нецікаві, але про них треба згадати, бо цього вимагає структура тексту, який почався з них. Так само вже нецікавою є дилема: писати філософію чи її не писати..., бо у захваті М. Фуко лише від штучно розквітчаної яскравості «проживання» філософії в індивідуальному житті.

Як бачимо, **голос М. Фуко** не є гармонійним потоком смислу. Він складається з трьох шарів авторського погляду, через це в творі

звучить ніби багатоголосся, яке, залежно від шару, отримує тональні забарвлення. В голосінні декількох персон, які часом байдужі один до одного, та переймаються несхожими проблемами, часто недоговорюється те, що було б варто висловити. Показним моментом «смиислового провалля» можна вважати думку М. Фуко, яка виникла як частина теми на початку тексту. Йдеться про те, що філософію треба опановувати спілкуючись, та, спілкуючись, робити її реальністю свого життя.

(Тільки що перефразована інформація в оригінальному тексті М. Фуко це виглядає таким чином: « <...> *la philosophie ne sera un discours, ne sera réelle que d'être écoutée. Deuxièmement, le discours philosophique ne sera réel que d'être accompagné, soutenu et exercé comme une pratique, à travers une série de pratiques* <...> [19, с. 60]).

При подальшому викладенні, ця думка трансформується в протилежну, і це вже третій неочікуваний трюк (суперечність 3): у М. Фуко немає спільноти, яка, спілкуючись, опановує філософію, таке якраз було властиво академії Платона, а самому М. Фуко бути разом з кимось, у чиємусь полі зору, нестерпно; тому автор поринає в безлюдні та вільні від спілкування абстракції «дивних стосунків» із філософією та «сяйва лампи». Тут варто пригадати деякі характеристики, які М. Фуко отримує від Джеймса Фобіона [17], одного із американських аналітиків його діяльності:

(Переклад та перифраз з англійської наш – Т.М.) «*М. Фуко ретельно вироцував із себе знаменитість типу «підричник широкого профілю», але ні в його поглядах, ні в його житті не було достатньої програми дії. Він скептик, але це тільки відносно повсякденної мудрості та традиційної моралі, і теж не в усіх випадках. Він був схильний до іронії, але і в цьому була певна межа. Він здавався руйнівним та був у захваті від руйнування, але не був ніяким революціонером <...> (далі на перифразний манер для скорочення – Т.М.) Можна ще додати, що, наполягаючи на своєму праві питати, він часто ставив питання, але сам відповіді на них не давав. М. Фуко запитував завзято, нав'язуючи іншим гостру абстрактну цікавість, несподівано прикладену, виникаючої до конкретної ситуації. Тоді він навіть не мав впевненості, що відповідь прозвучить. Однак «коли була нагода, в багатолюдді чи на самоті, він дуже старався відсунути себе подалі на таку відстань від подій, щоб подібне питання було лише інтелігентно заданим» [17].*

Дикція автора більш за все пов'язана з особливим конкретним вибором мовних засобів людиною, яка пише. Як ми раніше попереджали, франкомовний текст М. Фуко, на відмінну від англомовних документів інших авторів, з якими ми працювали, аналізуємо лише в такій мірі, в якій з'являються обриси авторських якостей, без тонкої конкретизації, яка потребувала глибокого входження в французькі мовні засоби. Така обмеженість стосується головним чином лише цього дикційного параметру.

Вдивляючись у текст М. Фуко в пошуках *авторської дикції*, виявляємо, що М. Фуко не цікавить врівноважений діалог з читачами, що зазвичай досягається шляхом якісних експліцитних висловів. Він визнає лише спрямованість словесного впливу від себе самого на

інших, що доважено прихованим тиском. Дикція автора М. Фуко характеризується його прагненням нав'язати свою волю через текст. Він розраховує на ефект, який діє не відкрито і прямо, а нелінгвістичними «манівцями». В цьому сенсі його авторську дикцію живлять багаточислені повтори, які нагадують барабанний дріб, потік негативних форм та образність, сумнівна щодо теми твору, але впливова для людської уяви. Щодо думки, яку намагається провести творець цього документу, то вона неконкретна і непослідовна.

Коли ми ведемо мову про авторську дикцію М. Фуко, не можемо заперечувати той факт, що цей автор французькою маніпулював знано, а структурну будову тексту цілковито усвідомлював. Проте, як це видно з аналізу обраної нами роботи, конструктивні знання самі по собі не гарантують гармонійний зміст в тому разі, коли сама особа, що пише, не досягла в своєму осмисленні теми потрібних текстових якостей, а тим більш, як у випадку М. Фуко, на показний манер знехтувала ними.

Динаміка вибраного тексту М. Фуко перебуває під впливом вже описаних нами розшарувань авторського погляду, бо голос творця в цьому документі, незважаючи на претензії автора на авторитарність, по суті, немічний. Загалом, авторська динаміка М. Фуко повільна і натужна. Не можна розраховувати на те, що такий плідний щодо обсягів всього написаного творець на схилі віку (документ нашого аналізу складено їм в 57 років, за рік до смерті) не відчував, що текст «*Vivre avec la philosophie*» розвивається переривчасто і болісно повільно. Не виключно, що саме з бажанням пришвидшити розгортання змісту, поряд із характерними особистісними тенденціями тиснути на читача, французький автор грався «нездоровим» для тексту ритмом примітивних повторювань, які виглядають як психіатрична методика навіювання (див. вище про причетність до цього М. Фуко).

Авторська позиція М. Фуко в тексті «*Vivre avec la philosophie*» не вимальовується відверто; навпаки, з боку особи, що пише, прозирають спроби «зникнути» із тексту. М. Фуко не показує своєї участі у змісті, своє місце він вбачає як невидиме, але авторитетне для всього живого людства, причому приймаючи сторони, неочікувані з точки зору принципів порядних стосунків між людьми¹. Коли ми аналізували авторську позицію, то пригадували свідокство про нього самого, що він активно, часом агресивно, насолоджувався питаннями, проте кожного разу зникав, прагнучи щоб тільки питання було гучно виголошене, а самому не довелося на нього відповідати [14].

М. Фуко тяжіє до руйнування, заперечення, нав'язування волі, а також є схильним до такої моделі спілкування з людьми, коли від

---

¹ Необхідність особистого усунення психоаналітиків та психіатрів від смислу слів, які промовляються до пацієнтів як самозахист, декілька століть відмічалася у зв'язку із небезпекою з боку названих фахівців стосовно переймання персоналом проблемами пацієнтів; у цьому також можна бачити вплив відповідних знань М. Фуко, з одного боку, та вміння емоційно й особистісно виключати себе зі смислу промовлених слів – із іншого. Про це можна стисло прочитати в іноземних авторів [25]; а також у франкомовній енциклопедії «*Психологія*» та в російських перекладах інших робіт (наприклад, у педагогічній психології та практиці сугестопедії, але це буде недоречним у публікації, мета якої – філологічне дослідження).

освіченої людини очікують поведінки самого високого цивілізованого взірця, а ця особа із задоволенням показує себе протилежним чином, ігноруючи загальноприйняті моральні цінності.

Не маючи наміру вишукувати подробиці з життя М. Фуко, оскільки головні якості його письма вже сказали самі за себе, ми можемо лише загальною додати, що так писав М. Фуко з особливих причин, які, мабуть, йшли поряд із його непривабливими, з точки зору людських цінностей, особистих ускладнень у житті. Через це він, коли писав перекривав вихід інформації про те, яким він був сам, прагнучи, як автор, залишитися для всіх таємницею і сподіваючись, що йому це вдасться. Свою прихованість він ретельно зберігав не тільки в текстах, але й у зовнішньому матеріальному житті, переїжджаючи із одного на інше місце, рідко десь працюючи більш ніж пару років поспіль [16, с. 35-38]. Він був любителем швидких і шумних публічних сцен, але зникав з поля зору людей, які могли його часто і бачити в повсякденні. Отже, «смерть автора», скандально проголошена на весь світ, починалася з «вбивства» себе як автора тексту.

У вигляді висновку та перспектив більше не працювати з текстами М. Фуко (*бо наше основне дослідження пов'язане з таким авторством, коли творець тексту постає в своїй роботі «ще кращою людиною / a better person», «цілковито людиною / fully human» (Abraham Maslow (1908-1970) [20; 21], коротко додамо остаточне враження від аналізу фуколтіанського текстотворення. Окрім тенденції М. Фуко уникати пильного тривалого погляду на себе, замислимося ще над однією особливістю, як простежується при дослідженні його робіт: **він не бажав виглядати слабким.***

Усі свої 30 років активної письменницької діяльності він напористо, зі значним запасом часу, випереджував звинувачення себе в тому, що радо залишив би приватною таємницею. М. Фуко головним чином розробляв розмиті, спритно перекручені теорії, згідно з якими він сам мав глибокі теоретичні основи вважатися цілковито нормальною особою. Це було особливо актуально для нього після періоду особистих страждань на цю тему та спроб самогубства в 1946-1950 рр. М. Фуко досліджував божевілля¹; одночасно він будував із себе образ не тільки нормальної персони, але і того, хто обізнано міг іншим багато чого розповісти про відхилення розуму та ставлення суспільства до таких явищ. У подальшому, між іншим, він розпочав підводити теорію у напрямі ствердження правильності своєї орієнтації², в якій у нього часом виникали сумніви³. Тоді він не став чекати на офіційні юридичні події, як у іншого древнього творця текстів Салюстія

---

¹ Його робота того періоду: «*Madness and Unreason: A History of Madness in the Classical Age*» (1953).

² *C'est l'occasion pour Foucault de repenser le statut de l'homosexualité comme une forme d'existence à construire plutôt que comme identité à revendiquer* [16, с. 34].

³ Бо після стосунків із дорослим композитором, починаючи з 1952 р., він «познайомився» із трохи старшим ніж школярського віку хлопцем, що в 1960 р. було «початком, за словами самого Фуко, такої довгої «пристрасті», яка закінчилась лише разом з його життям / *début, selon les term de Foucault, d'une long «passion» qui ne finira qu'avec sa mort* (переклад із французької наш – Т.М.)» [16, с. 36].

або не такого древнього Оскара Уайльда, а поринув будувати своє вчення і про ув'язнення, і про нетрадиційні інтимні стосунки.

Після того йому сподобалося скандально публічно з'являтися і зникати з бурхливих подій, і він поринув з'ясовувати свої відносини із державністю, та, одночасно заздрити і тягатися в славі із напівбогом для французького менталітету Ж.-П. Сартром [13]. Таким чином, дуже скоро право державності мати певну оцінку приватного життя людини, за М. Фуко, треба було визнавати сумнівним правом, отриманим «за допомогою сучасних інструментів наводити дисципліну, серед яких камери спостереження можуть вважатися одними із самих вагомих» / *contemporary instruments of discipline, the surveillance camera must be counted one of the most representative* (переклад із англійської наш – Т.М.)» [17].

У цьому такому потоці теоретичного руйнування гуманістичних цінностей на свою користь, десь приховалася ще й рання спроба М. Фуко підняти руку на автора тексту. Він не чекав, доки йому покажуть, що його твори абстрактні, не підкріплені міцним життєвим гуманістичним досвідом, а без жодного сумніву взяв і «скасував» авторські смисли як неіснуючі. Адже йому самому писати правду про себе було не варто, він такого робити не хотів і не вмів, бо за цим стояла дуже глибока риса – шумно з'явившись на публіці, швидко зникати непоміченим із поля уваги.

Для загальних відомостей, як він сам свідчить, його цікавість щодо властивостей текстів дуже швидко вичерпалась, і він забув про «загубленого автора» назавжди, оскільки після студентських бунтів у травні 1968 р., перестав прикладати до текстів та живописних картин мірки філософської події, тобто матеріального ствердження виходу свого мислення, а став шукати його реалізацію в більш широких масштабах політичних виступів інших. Проте його самого в таких акціях не спостерігалось:

«He chose to watch his reputation grow from a distance – at the University of Tunis in Tunisia <...> was still in Tunis when student riots erupted in Paris in the spring of 1968 /

(переклад із англійської наш – Т.М.) Йому було більш до смаку слідкувати, як зростає його репутація, коли він знаходився на відстані – в Туніському університеті, <...> там же М. Фуко перебував у той час, коли студентський бунт вибухнув у Парижі навесні 1968» [14].

За власним свідченням, М. Фуко, звісно, не потрапивши до в'язниці з бунтівниками і гладко уникнувши можливих неприємностей як університетський викладач, що знався з порушниками, залишався лише приємно схвильованим:

« <...> profondément impressionné par ces filles et ces garçons qui s'exposaient à des risques formidables en rédigeant un tract, en le distribuant ou en appelant à la grève. Ce fut, pour moi, une véritable expérience politique /

---

¹ Його роботи відповідного періоду: «*Discipline and Punish: The Birth of the Prison*», 1974; «*The History of Sexuality*», 1976.

(переклад із французької наш – Т.М.) <...> дівчатками та хлопцями, які сильно ризикували публікуючи тексти, їх розповсюджуючи, чи закликаючи до страйку. Це було справжнім політичним досвідом» [16, с. 37].

Отже, через його велику цікавість до того, як працюють деструктивні тенденції серед молодих людей настав час, коли сам М. Фуко забув про «зруйнованого автора текстів», і мова тоді перестала бути для нього цікавою обгорткою для його концептів. Але слова про «смерть автора», що до того встигли вилетіти далеко за межі країни, не отримали скасування він свого творця. Так, огульний фуколтианський вирок творцю текстів вже існує – письмово з 1966 р., а усно з 1969 р. – трохи менше, ніж півстоліття.

Використана література

1. *Майоров, Г.Г.* Цицерон как философ / Г.Г. Майоров // Цицерон. Философские трактаты. – М. : Наука, 1985. – С. 5-60; С. 14-15. – 382 с.

2. *Менжулін, В.* Структуралізм, «смерть автора» і біографізм / Вадим Менжулін // Магістеріум. – Випуск 39: Історико-філософські студії, 2010. – С. 12-19.

3. *Миронова, Т.Ю.* Авторські смислові виміри оригінального тексту М.Фуко та його сумнозвісний вирок про «смерть автора» / Тетяна Юріївна Миронова // Наукові записки Ніжинського держуніверситету «Література та культура Полісся». – 2013. – Вип. 74. – С. 178-193.

4. *Миронова, Т.Ю.* Незвичайні мовні явища в тексті особи, яка проголосила «смерть автора» (із досвіду комунікативно-когнітивного аналізу авторських якостей оригінального твору М. Фуко «VIVRE AVEC LA PHILOSOPHIE») / Тетяна Юріївна Миронова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2013. – Вип. 39. – С. 186-190.

5. *Миронова, Т.Ю.* Когнітивні засади дослідження комунікативної перспективи англomовних авторських текстів / Тетяна Юріївна Миронова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка». - Острог, 2013. – Вип. 24. – С. 78-81.

6. Словарь античности / Пер. с немецкого В.И. Кузницишина и А.К. Авеличева // Lexicon der Antike. VEB Bibliographisches Institut Leipzig. – М. : Прогресс, 1989. – 704 с.

7. Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Политиздат, 1991. – С. 370-371. – 560 с.

8. *Цицерон, М.Т.* О природе богов / Марк Туллий Цицерон // Философские трактаты. – М. : Наука, 1985. – 382 с. – С. 63; С. 60-190.

9. *Цицерон, М.Т.* Три трактата об ораторском искусстве / Марк Туллий Цицерон. – М., 1972. – 471 с.

10. *Цицерон, М.Т.* Избранные сочинения / Марк Туллий Цицерон. – М. : Художественная литература, 1975. – 454 с.

11. *Biddle, Arthur W.* and Fulwiler Toby. Reading, Writing, and the Study of Literature / Arthur W. Biddle and Toby Fulwiler. – New York : Random House, 1989. – 181 p.
12. *Biemel, W.* Phenomenology / Walter Biemel // Encyclopædia Britannica. – *Encyclopaedia Britannica Ultimate Reference Suite.* – Chicago : Encyclopædia Britannica, 2010.
13. *Busnel, François.* Sartre, vingt ans après / Francois Busnel // Le magazine littéraire № 384, octobre, 2000. – Paris. – PP. 38 – 40. – 98 p.
14. *Cusset, François.* L'Oracle Californien / François Cusset // Le magazine littéraire № 435, octobre, 2004. – Paris. – PP. 62-63. – 98p.
15. Dictionnaire de philosophie / Baraquin Noella, Dugué Jean, Ribes François authres. 12-ème édition. Paris : Armand Colin , 2000.– 327p. – PP. 222-223.
16. *Ewald, François.* Un Philosophe de Terrain / François Ewald // Le magazine littéraire № 435, octobre, 2004. – Paris. – PP. 35-38. – p. 98.
17. *Faubion, James.* Foucault Michel. Encyclopædia Britannica / James Faubion // Encyclopaedia Britannica Ultimate Reference Suite. Chicago: Encyclopædia Britannica, 2010.
18. *Foucault, Michel.* Encyclopædia Britannica / Michel Foucault // Encyclopaedia Britannica Ultimate Reference Suite. Chicago: Encyclopædia Britannica, 2010.
19. *Foucault, Michel.* Vivre avec la philosophie / Michel Foucault // Le magazine littéraire № 435, octobre, 2004. – Paris. – PP. 60-61. – 98 p.
20. *Maslow, A.* A Theory of Human Motivation (1943) // Originally published in Psychological Review, 50. – PP.370-396.
21. *Maslow, A.* Peak Experiences in Education and Art. // Human Values by Joseph A. Zaitchik and Roger E. Wiehe / Abraham Maslow. – New York: Brown and Benchmark, 1993. – 525 p.
22. *Lecerle Jean-Jacques.* Fous Littéraires / Psychanalyse. Dictionnaire. Nouvelle édition augmentée // Michel Albin. – Paris : Encyclopaedia Universalis, 2001. – PP. 218-227. – 923 p.
23. *Norton S.* and Waldman N. Canadian Content / S. Norton and N. Waldman. Canada : Hoft, 1988. – 371 p.
24. Oxford Advanced Learner's Dictionary / Seventh Edition by Sally Wehmeier. Oxford : Oxford University Press, 2008. – 1780 p.
25. Psychanalyse. Dictionnaire. Nouvelle édition augmentée/ Michel Albin. – Paris : Encyclopaedia Universalis, 2001. – 923 p.
26. *Revel Judith.* Du Concept à la Lettre/ Judith Revel // Le magazine littéraire № 435, octobre, 2004. – Paris. – PP. 32-33. – 98 p.
27. *Spiegelberg, H.* Phenomenology / Herbert Spiegelberg // Encyclopædia Britannica. *Encyclopaedia Britannica Ultimate Reference Suite.* – Chicago : Encyclopædia Britannica, 2010.
28. The Concise Oxford Dictionary / Sixth Edition by J.B. Sykes. Oxford : Clarendon Press, 1979. – 1368 p.
29. *Trimmer, J.F.* and McCrimmon J.M. Writing with a Purpose / J.F. Trimmer and J.M. McCrimmon. – Boston : Houghton Miffling Company, 1988. – 524 p.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2013 р.